

FIŞEK ENSTİTÜSÜ BİLİM VE EYLEM MERKEZİ VAKFI

FIŞEK ENSTİTÜSÜ
BİLGİ NOTU NO:

03

İŞÇİ SENDİKALARI VE SENDİKALARIN ÜYE SAYILARI BİLGİ NOTU

HAZIRLAYAN: EMİRALİ KARADOĞAN

2024 TEMMUZ İŞÇİ SENDİKA İSTATİSTİKLERİNİN DİLİ

FIŞEK ENSTİTÜSÜ
ANKARA
Temmuz, 2024

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar
Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı

Bu çalışma, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu gereğince yayınladığı işkollarındaki işçi sayıları ve sendikaların üye sayılarına ilişkin tebliğdeki verilerden hareketle oluşturulmuştur. Bilgi Notu, Vakfımız gönüllüsü Doç. Dr. Emirali Karadoğan tarafından hazırlanmıştır.

Karadoğan, Emirali (2024) "2024 Temmuz İşçi Sendika İstatistiklerinin Dili", **Fişek Enstitüsü İşçi Sendikaları ve Sendikaların Üye Sayıları Bilgi Notu**, No:3, Ankara.

**FİŞEK ENSTİTÜSÜ ÇALIŞAN ÇOCUKLAR BİLİM VE
EYLEM MERKEZİ VAKFI**

Telefon: 0 312 429 78 11

Adres: Selanik Cad. 52/4 Kızılay - Ankara

web: www.fisek.org.tr

e-posta: bilgi@fisek.org.tr

Temmuz 2024 Sendika İşkolu İstatistikleri Bilgi Notu

Emirali Karadoğan

Sendikalarımızın 2024 yılına ait birinci dönem karneleri niteliğindeki üye sayıları/istatistikleri 24.07.2024 tarihli Resmi Gazetede yayımlandı. Yayımlanan verilerin çok da iç açıcı olduğunu söylemek mümkün değil. Ocak 2024 istatistiklerinde yani 6 ay önceki istatistiklerde sendikalı işçi oranı yüzde 15,22 iken, şimdi oran yüzde 14,80'e gerilemiş görünüyor. Toplam sendika üyesi olabilecek işçi sayısı 16 milyon 973 bin 613 ve bunların sadece 2 milyon 512 bin 332'si sendikalı. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi sadece işçilerin yüzde 14,80'i, sendikalı.

Bu oranların da sendikaların gerçek temsiliyet oranlarını yansıtmadığını daha önceki bilgi notlarında da paylaşmıştık. Ama söylemekte ısrar etmekte fayda var. Çünkü azımsanmayacak bir oranda pasif üyeler var. Yani sendikaya üye ama örgütlenme süreci devam eden işçiler; örgütlenme süreci bitmiş ancak işveren ya da aynı işkolunda başka bir sendika çoğunluğa itiraz etmiş olduğu işyerlerindeki işçiler, ya da işten ayrılmış ama aynı

işkolunda başka bir iş yerinde çalışmaya başladığı için üyeliği devam eden işçiler; hatta bunlar arasında sendikaya üye olduğunu dahi bilmeyen işçiler toplu iş sözleşmesi kapsamında değil. Dolayısıyla toplu iş sözleşmesi kapsamında olmayan ve bu yolla hak ve menfaatini geliştiremeyen işçileri sendikalı oranına dahil etmek pek de doğru görünmüyor.

20 işkolunda faaliyet gösteren 231 sendika kurulu

Açıklanan verilerden Türkiye'de 20 farklı işkolunda toplam 231 sendikanın kurulu olduğu görülüyor. İşkollarına göre sendika sayısı Tablo 1'de verilmiştir. Ocak 2024 istatistiklerinde 232 sendika yer almaktaydı. Her ne kadar bir sendika eksilmiş görünse de, detaylarda birden fazla değişikliğin olduğu görülüyor, Avcılık ve balıkçılık (+1) ile Metal (+1) işkollarında yeni sendikalar kurulurken, Taşımacılık (-2) ile Konaklama ve eğlence işkollarında bazı sendikaların faaliyetlerine devam etmedikleri

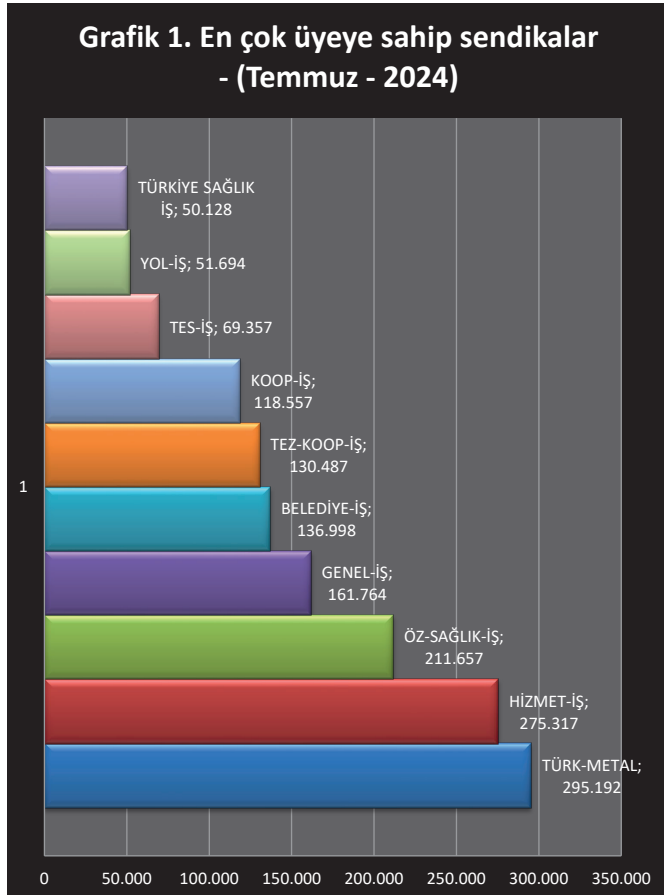
Tablo 1. İşkolunda kurulu sendika sayısı			
İşkolundaki işçi sayısı	İşkolu	Sendika sayısı (Ocak 2024)	Sendika sayısı (Temmuz 2024)
186.431	01 AVCILIK VE BALIKÇILIK	7	8
723.331	02 GIDA SANAYİİ	7	7
216.831	03 MADENCİLİK VE TAŞ OCAKLARI	7	7
615.814	04 PETROL KİMYA, LASTİK, PLASTİK VE İLAÇ	5	5
1.221.416	05- DOKUMA, HAZIR GİYİM VE DERİ	18	18
287.381	06 AĞAÇ VE KAĞIT	8	8
203.152	07-İLETİŞİM	7	7
97.454	08 - BASIN YAYIN VE GAZETECİLİK	6	6
333.645	09- BANKA, FİNANS VE SİGORTA	7	7
4.276.941	10- TİCARET, BÜRO, EĞTİM VE GÜZEL SANATLAR	29	29
204.249	11 - ÇİMENTO, TOPRAK VE CAM	7	7
1.993.451	12- METAL	9	10
1.779.093	13 - İNŞAAT	12	12
268.640	14 - ENERJİ	7	7
1.002.912	15- TAŞIMACILIK	15	13
256.414	16 - GEMİ YAPIMI VE DENİZ TAŞIMACILIĞI, ARDIYE VE ANTREPOCULUK	6	6
750.259	17 - SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER	18	18
1.351.230	18 - KONAKLAMA VE EĞLENCE	18	17
238.103	19 - SAVUNMA VE GÜVENLİK	18	18
966.866	20 - GENEL İŞLER	21	21
16.973.613	TOPLAM	232	231

anlaşıyor. 29 sendika ile en çok sendikanın 10 No’lu Ticaret Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar işkolunda kurulu bulunduğu görülüyor. Bu işkolunda, 4 milyon 276 bin 941 işçinin çalıştığı görülüyor. En az sendikanın kurulu bulunduğu işkolu ise 4 No’lu Petrol Kimya, Lastik, Plastik ve İlaç İşkolu: Toplam 5 sendika.

Diğer yandan 5 No’lu Dokuma, Hazır Giyim ve Deri işkolunda faaliyet göstermiş olan TÜRK-İŞ’in köklü sendikalarından DERİTEKS sendikası, genel kurul kararı ile yine aynı işkolunda ve aynı konfederasyonda faaliyet gösteren TEKSİF Sendikasına katılmıştır. Buna karşın listelerde hala adının geçtiğini belirtmek isteriz. Benzer bir şekilde 10 No’lu işkolunda 2022’de kurulmuş olan ve bağımsız olarak faaliyet gösteren Öncü Büro-İş Sendikası, Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Koop-İş’e katılma kararı almıştır.

Hem DERİTEKS örneği hem de diğer örneklerde görüldüğü gibi, sendikal hareketin kurucu köklü sendikaları, sendikal özgürlükleri işlevsiz kılan işkolu barajı nedeniyle faaliyetlerini sonlandırmak zorunda kalıyor. İşçilerin istedikleri sendikada örgütlenmesi anlamındaki pozitif sendika özgürlüklerinin ellerinden alındığı bir sendikal mevzuatın varlığı hem sendikaların hem de işçilerin örgütlenme özgürlüklerinin önündeki en büyük engellerden birisidir.

En çok üyeye sahip sendikalar sıralaması değişti ama ilk beş büyük sendika içindekilerin yine üçü 20 No’lu Genel Hizmetler İşkolunda: Sendika-siyaset ilişkisi 20 No’lu işkoluna damgasını vurmuş

Ocak 2024 istatistiklerine göre en çok üyeye sahip sendika Hak-İş’e bağlı Hizmet-İş Sendikasıydı. Ancak Temmuz 2024 verilerine göre Türk-İş’e bağlı ve Metal işkolunda yer alan Türk Metal Sendikası en çok üyeye sahip sendika konumuna gelmiş. 20’no’lu Genel Hizmetler işkolundaki üç sendikaya ait verileri Ocak verileri ile karşılaştırdığımızda Türk-İş’e bağlı Belediye-İş ile DİSK’e bağlı Genel-İş Sendikasının üye sayısının arttırdığını, Hak-İş’e bağlı Hizmet-İş Sendikasının ise üye kaybı yaşadığını görüyoruz.

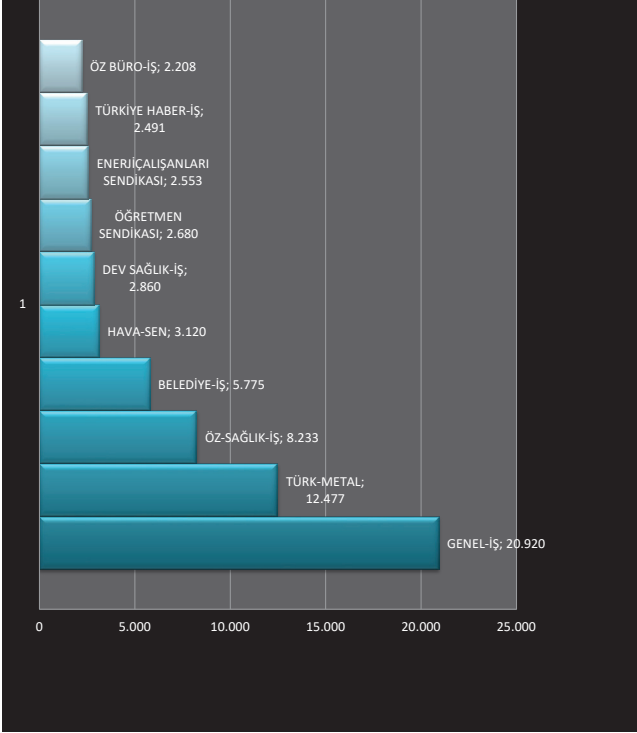
Ocak 2024 bilgi notunda bu tür bir görüntünün ortaya çıkabileceğini öngörmüş ve şu şekilde paylaşmıştık: “Buradan önümüzdeki 2024 Mart yerel seçimleri sonucuna bağlı olarak 20 No’lu işkolunda kurulu ve belediyelerde örgütlü olan sendikaların üye sayılarında keskin düşüş ve yükselişlerin bir anda görülebileceğini de öngörebiliriz. Bu öngörümüzün gerçeklik durumunu Temmuz 2024 istatistiklerinde beraber görmüş olacağız.” Ve öngördüğümüz gibi 2024 Mart yerel seçimlerinde Hak-İş’in siyasi ilişkilerinden beslendiği ve her politikasını neredeyse istisnasız onayladığı AKP hükümetinin yerelde büyük hezimet yaşaması neticesinde birçok belediye yönetimini kaybetmesi ve CHP’nin birinci parti olarak birçok yeni belediye kazanması –ki bunların neredeyse tamamı AKP’den- belediye içerisindeki sendikal tercihleri de dolayısıyla etkiledi. Daha önce de ifade etmiş olduğumuz gibi kamu kuruluşları gibi belediyeler de siyasetin merkezi konumunda ve personel rejimi ve yönetimi de siyasi tercihlere göre belirleniyor. Dolayısıyla AKP’nin seçim kaybettiği belediyelerdeki işçilerin büyük çoğunluğunun sendika tercihlerini değiştirdiğini söyleyebiliriz. Bu aynı zamanda kamudaki sendikal örgütlenmenin sınıfsal kaygılarla değil, sendika-siyaset ilişkilerinin temelinde tepeden bürokratik örgütlenme ile yürütüldüğünün de açık göstergesidir.

Üye sayılarını en çok arttıran sendikalar belediyelerde faaliyet gösterenler ile kamuda örgütlü olanlar: Kamuda “promosyon”, “üye satın alma” ve “üye devşirmenin” dayanılmaz etkisi

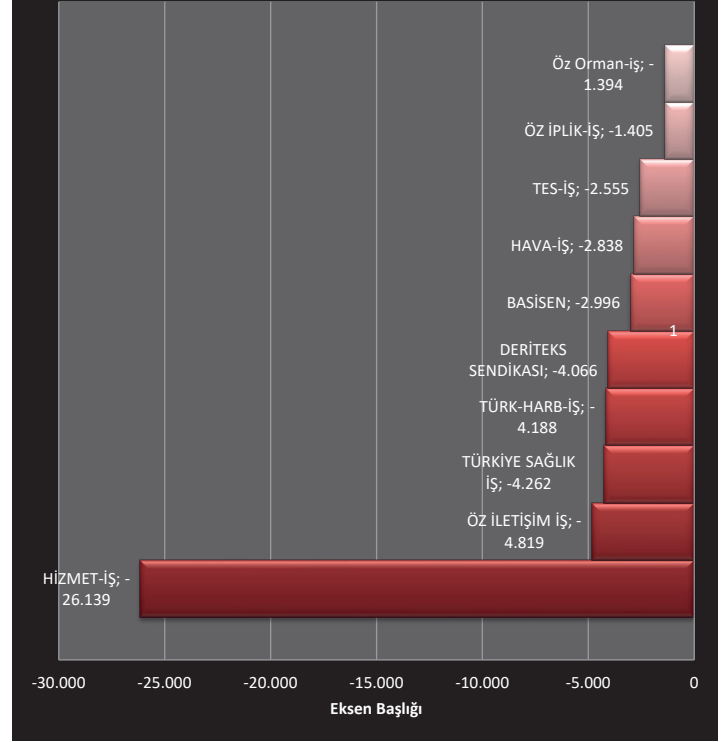
Temmuz 2024 verilerine göre bir önceki döneme kıyasla en çok üye yapan sendikalar sırasıyla Genel-İş (DİSK), Türk Metal (Türk-İş), Öz Sağlık-İş (Hak-İş) ve Belediye-İş (Türk-İş). Türk Metal’i dışarda bırakırsak diğer üç sendika yoğunlukla kamuda örgütlü. Daha önce de ifade etmiş olduğumuz gibi, en çok yeni üye kaydeden sendikalar, belediyelerde faaliyet gösteren ve AKP’nin seçim kaybettiği yerlerde örgütlenen sendikalar. Kısaca AKP kan kaybettikçe Hak-İş de üye sayısı ve temsiliyet bakımından kan kaybetmeye devam ediyor.

Bir önceki bilgi notunda Hak-İş’e bağlı Öz Büro-İş Sendikasının barajı geçmek adına, aynı işkolunda örgütlü başka bir sendikanın örgütlü olduğu ve toplu iş sözleşmesi devam eden işyerlerindeki işçileri parayla ayartarak, “üyelik satın alma” yöntemi üzerinde durmuştuk. Bu dönemde de birçok farklı işkolunda “üyelik satın alma” yönteminin kullanıldığına tanık olduk. Ve bu yöntemin

Üye sayısını en çok arttıran sendikalar (Temmuz- 2024)

En çok üye kaybı yaşayan sendikalar (Temmuz-2024)

işçilerde karşılık bulduğunu da ifade etmek gerek. Hak-İş'e bağlı Öz Büro-İş'le birlikte Öz Sağlık-İş'in de doğrudan işçiyeye üyesi olması karşılığında para verdiği, Türk-İş'e bağlı Türkiye Sağlık-İş'inde üyelik aidatını almayarak maddi destek vereceği hem alandaki örgütlenme çalışmalarında hem de sosyal medya üzerinden tespit edildi. Öz Sağlık-İş'in üye sayısındaki artışın iki nedeni olduğunu söyleyebiliriz. Birincisi Sağlık Bakanlığında çok sayıda yeni işçi alınması, ikincisi de T.Sağlık-İş'e üye olup, Öz Sağlık-İş'in toplu iş sözleşmesinden dayanışma aidatı ile faydalanan işçilerin "Öz Sağlık-İş 5 bin TL veriyor, üye olup, geri dönerim" şeklindeki beklentileri sonucu Öz Sağlık-İş'e üye olmaları.

Nakit para vermenin dışında örgütlenmede karşı karşıya gelen sendikaların 2 saat (kadın ve erkek saati), tamamlayıcı sigorta, fincan, kulaklık vb promosyonlar üzerinden sendikal örgütlenme yürüttükleri görüldü. (Dr. Murat özveri buna haklı olarak promosyon sendikacılığı adını veriyor). Sendikaların işçilere kazandıracakları hak ve menfaatler üzerinden ya da haklarını savunmak için verecekleri mücadele/direnış pratikleri üzerinden değil de promosyon üzerinden sendikal örgütlenme yapmalarının sendikal hareketin kan kaybı yaşamasına neden olduğunu açıkça yüksek sesle dile getirmek gerek.

En çok üye kaybı yaşayan sendikalarda belediye seçimlerinin etkisi

Belediye seçimlerinin üye sayısını arttırmada etkili olduğu gibi en çok üye kaybı yaşanmasında da etkili olduğunu yine tekrarlayalım. Aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi en çok üye kaybı yaşayan sendika Hak-İş'e bağlı Hizmet-İş

Sendikası. Hizmet-İş'in üye kaybı 26 bin 139 işçi, Genel-İş ve Belediye-İş'in yeni üye artışı toplamı 26 bin 695. Neredeyse kazanım ve kayıp birbirini birebir karşılıyor. Diğer yandan bir önceki notta vurgulamış olduğumuz kayyum etkisinin ortadan kalkması ve kayyumdaki belediyelerin de AKP'ye yakın kişilerden alınması sendika değişiminde etkili olduğunu da göz ardı etmeyelim. DEM partisine ait belediyelerde DİSK/Genel-İş Sendikasının örgütlü olduğu biliniyor.

Hak-İş'e bağlı Öz-İletişim Sendikası'nın Türk-İş'e bağlı Haber-İş ile bazı işyerlerinde mücadele içerisinde olduğu biliniyor. Kaybedilen davalar sonucunda ihtilafli işyerlerinde yetki tespitlerinin Haber-İş'e verilmesi, bir önceki grafikte görüldüğü gibi Haber-İş'in üye sayısını artırırken, Öz-İletişim İş sendikasının üye sayısını düşürmüştür.

En çok üye kaybı yaşayan sendikalar arasında yer alan DERİTEKS için daha önce bir açıklama yapmıştık. TEKSİF'e geçiş sonrası üyeleri de DERİTEKS'ten düşmüş oldu.

Sendika özgürlüğün önündeki yüzde 1 barajını 62 sendika geçti

Ocak 2024'te 61 sendika yüzde 1 işkolu barajını aşmıştı. Şimdi ise 62 sendika işkolu barajını aşmış görünüyor. Barajı aşan sendikaların 32'si Türk-İş, 17'si Hak-İş, 9'u DİSK, 1'i Ülkem-İş Konfederasyonuna bağlıyken, 4'ü de Bağımsız olarak faaliyet yürütmektedir. Tersten bakarsak da 169 sendika barajı geçememiştir. Barajı geçemeyen sendikalara üye 74 bin 481 işçinin sendika seçme özgürlüğü işkolu barajı nedeniyle engellenmiştir.

Tablo 2. İşkolu barajını geçen en fazla ve en az temsiliyete sahip sendikalara

	Ocak 2022 İşkolunda çalışan işçi sayısı	İşkolu Barajını Geçen Sendikalar	2024 işkolundaki oranı (%)
1	TÜRK-İŞ	TES-İŞ	28,82
2	HAK-İŞ	HİZMET-İŞ	28,48
3	HAK-İŞ	ÖZ-SAĞLIK-İŞ	28,22
4	DİSK	GENEL-İŞ	16,74
5	TÜRK-İŞ	TÜRK-METAL	14,81
...			
58	DİSK	BTO-SEN (BİRLEŞİK TAR.ORM.İŞ)	1,07
60	HAK-İŞ	ÖZ BÜRO-İŞ	1,06
59	DİSK	GÜVENLİK-SEN	1,06
61	DİSK	TEKSTİL	1,01
62	BAĞIMSIZ	ÇAĞRI İŞ	1,01

Aşağıdaki tabloda işkolu barajını geçen sendikalardan en fazla ve en az temsiliyet oranına sahip 5'er sendika verilmiştir. İlk beş arasında sadece TES-İŞ sendikası en çok üyeye sahip sendikalar arasında yer almamış olsa da, en fazla temsiliyet oranına sahip sendika olduğu görülüyor. En alttaki 5 sendikadan Öz Büro-İş ve TEKSTİL sendikaları hariç diğer üç sendika ilk defa bu dönem işkolu barajını geçmiştir.

Tablo 3'te de işkolu barajını geçen sendikalar işkolları özelinde verilmiştir. Öncelikle Ocak 2024 döneminde barajı geçen sendikalar arasında yer alan Türk-İş'e bağlı T.Orman-İş ve bağımsız olarak faaliyetini sürdüren PTT-SEN bu dönem barajın altına kalmıştır. Buna karşın, DİSK'e bağlı BTO-SEN ile Güvenlik-Sen ve bağımsız olarak faaliyetini sürdüren Çağrı-İş Temmuz 2024 döneminde barajı geçmiştir.

İşkolları özelinde en fazla temsiliyet, Ocak-2024 döneminde olduğu gibi, 20 No'lu Genel İşler işkolunda: Yüzde 59,4. Bir önceki dönem yüzde 60,91 olduğunu ve sınırlı da olsa gerilediği belirtelim. Bu işkolundaki genel örgütlenmenin kamu işyerleri ve belediyelerden oluştuğunu ve bu nedenle yüksek olduğunu önemle vurgulamak gerekir. Kamu işyerleri ve belediyelerdeki sendikal hakların kullanılmasındaki özgürlük alanı ne yazık ki özel sektörde söz konusu değildir. Genel işleri temsiliyet yüksekliği bakımından 14 No'lu Enerji (yüzde 35,4) ve 17 No'lu Sağlık ve Sosyal Hizmetler (yüzde 34,9) işkollarının takip ettiği görülüyor. Bu işkollarındaki sendikaların örgütlü olduğu işyerlerinin neredeyse tamamı

da kamu sektörü kapsamında yer almaktadır. Bu da yüksek temsiliyet oranını açıklar niteliktedir.

4 milyon 276 bin 941 işçinin çalıştığı, diğer bir ifade ile işçi sendikalarına üye olabilecek toplam işçilerin yüzde 25,19'unu barındıran 10 No'lu Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar işkolundaki sendikalı işçi oranı sadece yüzde 6,9. Bu işkolunun büyük kısmını özel sektör oluşturmaktadır.

Her bir işkolunda barajı geçen sendikaların sayıları da dikkat çekici. Buradaki asıl sorunun barajlardan kaynaklı olduğunu başta ifade ederek, değerlendirmemizi yapalım. Şöyle ki, sayıca en fazla sendikanın faaliyet gösterdiği 10 No'lu Ticaret işkolunda 29 sendikanın sadece 3'ü barajı geçmiş durumda. 20 No'lu Genel Hizmetler işkolunda da 21 sendikanın sadece 3'ü, 17 No'lu Sağlık ve Sosyal hizmetler işkolunda da 18 sendikanın sadece 2'si barajı geçmiş durumda. Daha çarpıcı olan ise 13 No'lu İnşaat işkolunda 12 sendikadan sadece Yol-İş, 18 No'lu Konaklama ve Eğlence İşkolunda ise 17 sendikadan sadece TOLEYİS sendikası barajı geçmiş durumda. Bunun anlamı İnşaat işkolundaki 1 milyon 779 bin 093 işçi ve Konaklama ve Eğlence işkolunda çalışan 1 milyon 351 bin 230 işçi için sadece birer sendika toplu iş sözleşmesi yapabilme yetkisine sahip.

Kurulu en fazla sendikaların barajı geçtiği işkolu ise 7 No'lu İletişim işkolu: 7 sendikanın 5'i barajı geçmiş durumda. 9 No'lu Banka, Finans ve Sigorta işkolunda da 7 sendikanın 4'ü barajı geçmiş.

Tablo 3. İşkollarına göre barajı geçen sendikaları temsilyet oranları

Temmuz 2024/İşkolunda çalışan işçi sayısı / konf.	İşkolu ve Sendikalar	2024 Temmuz Yüzdeleri	İşkolunun temsilyet oranı	Temmuz 2024/İşkolunda çalışan işçi sayısı / konf.	İşkolu ve Sendikalar	2024 Temmuz Yüzdeleri	İşkolunun temsilyet oranı
186.431	01 Avcılık ve Balıkçılık			204.249	11 - ÇİMENTO, TOPRAK VE CAM		
HAK-İŞ	ÖZ ORMAN-İŞ	13,48	20,9	TÜRK-İŞ	T.ÇİMSE-İŞ	13,29	19,7
TÜRK-İŞ	TARIM-İŞ	6,35		TÜRK-İŞ	KRİSTAL-İŞ	4,34	
DİSK	BTO-SEN (BİRLEŞİK TAR.ORM.İŞ)	1,07		HAK-İŞ	ÖZ TOPRAK-İŞ	2,06	
723.331	02 GIDA SANAYİİ			1.993.451	12- METAL		
TÜRK-İŞ	TEK-GIDA-İŞ	5,88	12,84	TÜRK-İŞ	TÜRK-METAL	14,81	19,1
HAK-İŞ	ÖZ GIDA-İŞ	5,12		HAK-İŞ	ÖZÇELİK-İŞ	2,38	
TÜRK-İŞ	ŞEKER-İŞ	1,84		DİSK	BİRLEŞİK METAL-İŞ	1,95	
216.831	03 MADENCİLİK VE TAŞ OCAKLARI			1.779.093	13 - İNŞAAT		
TÜRK-İŞ	TÜRK MADEN-İŞ	13,47	20,6	TÜRK-İŞ	YOL-İŞ	2,91	2,91
TÜRK-İŞ	GENEL MADEN-İŞ	4,46		268.640			
HAK-İŞ	ÖZ MADEN-İŞ	1,45		TÜRK-İŞ	TES-İŞ	28,82	
DİSK	DEV MADEN-SEN	1,22	HAK-İŞ	ENERJİ İŞ	5,33		
615.814	04 PETROL KİMYA, LASTİK, PLASTİK VE İLAÇ			DİSK	DİSK ENERJİ SEN	1,21	
TÜRK-İŞ	PETROL-İŞ	7,62	10,59	15- TAŞIMACILIK			
DİSK	LASTİK-İŞ	2,97		TÜRK-İŞ	DEMİRYOL-İŞ	3,28	9,93
1.221.416	05- DOKUMA, HAZIR GİYİM VE DERİ			TÜRK-İŞ	HAVA-İŞ	2,43	
TÜRK-İŞ	TEKSİF	3,92	8,27	TÜRK-İŞ	TÜMTİS	1,57	
HAK-İŞ	ÖZ İPLİK-İŞ	3,34		HAK-İŞ	ÖZ TAŞIMA İŞ SEN	1,52	
DİSK	TEKSTİL	1,01		DİSK	NAKLİYAT-İŞ	1,13	
287.381	06 AĞAÇ VE KAĞIT			256.414	16 - GEMİ YAPIMI VE DENİZ TAŞIMACILIĞI, ARDIYE VE ANTREPOCULUK		
HAK-İŞ	ÖZ AĞAÇ-İŞ	4,40	8,31	TÜRK-İŞ	TÜRK-DENİZ-İŞ	2,72	7,48
TÜRK-İŞ	SELÜLOZ-İŞ	2,00		TÜRK-İŞ	TÜRKİYE DOK-GEMİ-İŞ	2,46	
TÜRK-İŞ	AĞAÇ-İŞ	1,91		HAK-İŞ	LİMAN-İŞ	2,30	
203.152	07-İLETİŞİM			750.259	17 - SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER		
TÜRK-İŞ	TÜRKİYE HABER-İŞ	6,53	12,97	HAK-İŞ	ÖZ-SAĞLIK-İŞ	28,22	34,9
	POSTA-İŞ	2,75		TÜRK-İŞ	TÜRKİYE SAĞLIK İŞ	6,69	
ÜLKEM-İŞ	ÖZ HABER İŞ	1,38		1.351.230			
HAK-İŞ	ÖZ İLETİŞİM İŞ	1,30		TÜRK-İŞ	TOLEYİS	3,39	3,39
	ÇAĞRI İŞ	1,01	238.103				
97.454	08 - BASIN YAYIN VE GAZETECİLİK			HAK-İŞ	ÖZ GÜVEN-SEN	10,25	31,2
HAK-İŞ	MEDYA-İŞ	7,14	11,7	TÜRK-İŞ	TÜRK-HARB-İŞ	9,64	
TÜRK-İŞ	BASIN-İŞ	2,54		TÜRK-İŞ	GÜVENLİK-İŞ	8,86	
TÜRK-İŞ	TGS	2,02			GÜVENLİK-KORUMA İŞ	1,39	
333.645	09- BANKA, FİNANS VE SİGORTA			DİSK	GÜVENLİK-SEN	1,06	
HAK-İŞ	ÖZ FİNANS-İŞ	13,46	31,57	966.866			
TÜRK-İŞ	BASİSEN	11,40		HAK-İŞ	HİZMET-İŞ	28,48	59,4
TÜRK-İŞ	BASS	5,48		DİSK	GENEL-İŞ	16,74	
	BANKSİS	1,23		TÜRK-İŞ	BELEDİYE-İŞ	14,17	
4.276.941	10- TİCARET, BÜRO, EĞTİM VE GÜZEL SANATLAR						
TÜRK-İŞ	TEZ-KOOP-İŞ	3,06	6,9				
TÜRK-İŞ	KOOP-İŞ	2,78					
HAK-İŞ	ÖZ BÜRO-İŞ	1,06					

Tablo 4. İşkolu barajını geçmeye yakın sendikalar			
Konf.	Sendika	İşkolundaki %	üye sayısındaki değişim
DİSK	DEV SAĞLIK-İŞ	0,99	2860
BAĞIMSIZ	ENERJİÇALIŞANLARI SENDİKASI	0,96	2553
BAĞIMSIZ	PTT-SEN	0,91	-726
DİSK	DİSK BASIN-İŞ	0,88	459
TÜRK-İŞ	T.Orman İş	0,75	-850
DİSK	İLETİŞİM-İŞ	0,64	388

Tablo 4'te barajı geçmeye yakın olan ya da az bir üye eksikliği nedeniyle barajın altında kalan sendikalar verilmiştir. T.Orman-İş ve PTT-SEN bir önceki döneme göre üye kaybedince barajın altında kaldı. Diğer yandan DİSK/Dev Sağlık-İş sendikasının çok az bir farkla barajın altında kaldığı görülüyor. Bu satırları yazdığımız sıralarda DİSK/Dev Sağlık-İş Sendikası istatistiklerde hata olduğunu ve bu yönde ÇSGB'ye itirazda bulduklarını duyurdu. Sendikanın iddiası, hem üyeleri eksik gösterilmesi hem de işkolunda olmayan işyerlerinin işkolunda gösterilerek barajı geçme işçi sayısının arttırılmasına yönelik. Umarız iddiaları gerçek çıkar ve barajı geçerler ve en azından bir sendika ve üyeleri daha sendikal baraj garabetinin altında kalmamış olur.

DİSK/Dev Sağlık-İş'in, farklı işkolundaki işyerlerinin kendi işkollarında gösterildiğine dair iddiasının haklı olma olasılığı oldukça yüksek. Yıllardır bu tür kayıtları takip eden bir sendika uzmanı olarak benzer hatalı kayıtlara tanık olduğumuzu ifade etmeliyim. Bu tür hatalı kaydın barajlar dışında örgütlenme yapan asıl işkolundaki sendikanın sayısında görünmediği için, işverenin hem işkolu hem de sayı bakımından çoğunluk itirazına neden oluyor. Sendikanın yetkisine yönelik her türlü itirazın doğrudan sendikasızlaştırmaya yönelik bir müdahale olduğu açıktır. Uzun yıllara yayılan mahkeme süreçleri bir yandan üye kaybına, işten atmalara yol açarken bir yandan da sendikalara güvenilirliği zedelemektedir. Bu nedenle işkolu işyeri kayıtlarının ÇSGB tarafından titizlikle incelenip, düzeltilmesi bir zorunluluktur.

Sonuç ve değerlendirme

Temmuz 2024 sendika verileri bize önceki dönemlerde olduğu gibi, söylediklerini yine tekrar etmiş. Türkiye'de işçiler sendikasız. Hatta bir önceki döneme göre sendikalaşma oranı düşmüş. Sendikal örgütlenme çalışmalarının çok sınırlı olduğu işkolu örgütlenme çalışmalarının birbirinden "üye devşirmek" biçiminde gerçekleştiği görülüyor. Sadece Mart 2024 Belediye seçimleri sonrası yaklaşık 26 bin işçi farklı sendikalarca devşirilerek, "sendikalı üye göçü" gerçekleştirilmiş. Benzer şekilde Sağlık, Basın ve Ticaret işkolları başta olmak üzere birçok işkolunda sendikalar enerjilerini sendikasız işyerlerine harcamaktansa, özellikle siyasi iktidarla omuz temasında olan ve onun bürokratik gücünü kullanan/kullanmaya çalışan sendikalar kamuda örgütlü olan ve toplu iş sözleşmesi devam eden işyerlerine "saldırmaktadır". Böyle bir durumun bazı özel sektör

işyerlerinde de yaşandığı bu dönem basına da yansdı. Hatta kimi sendikaların salt barajı geçmek adına yetki alamayacağını bildiği halde, özel sektördeki sendikalı büyük işyerlerine giderek işçilere alışveriş çeki ya da nakit para dağıtarak, üye devşirmeye çalıştıklarına tanık olduk.

Veriler sendikaların temsil düzeyinin çok düşük olduğunu da açık bir şekilde gösteriyor. Sendikaların yaklaşık ¼'ü sadece işkolu barajını geçmiş durumda. Sendikaların büyük çoğunluğu işkolu barajına takıldığı için üyelerini resmi olarak savunabilecekleri toplu iş sözleşmesi ve grev gibi sendikal araçları kullanmamaktadırlar. TİS ve grev hakkının olmadığı yerde sendikal hak ve özgürlüklerden bahsetmek mümkün değildir.

İstatistikler gerçek durumu yansıtmaktan uzak. DİSK/Dev Sağlık-İş'in itirazı yerindedir. Ve birçok sendikanın örgütlenmesini etkileyen işkolu işyeri karışıklığı giderilmesi için sendikalar ortak hareket etmeli ve gerekirse listeler halinde bakanlığa bildirmelidir.

"Promosyon sendikacılığı" ABD kökenli hizmet sendikacılığının gelişmekte olan Türkiye gibi ülkelerdeki kötü yansımaları şeklinde görülebilir. Hizmetten öte işçiye, işçi sınıfına, sendikalara ve sendikal harekete zarar veren "üye devşirme" ve "üye satın alma" gibi sendikal örgütlenme yöntemlerinin derhal terk edilmesi zorunludur. Bunun sürdürülebilir olmamasının dışında işçi sınıfını mücadelesini sekteye uğratacak niteliği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu yöntemde ortaya çıkan sonuç: kazandığını sanan işçi; işçi gözünde güvenilirliğini ve saygısını kaybetmiş sendika; kazanan sermaye!

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar
Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı

**FİŞEK ENSTİTÜSÜ ÇALIŞAN ÇOCUKLAR BİLİM VE
EYLEM MERKEZİ VAKFI**

Telefon: 0 312 429 78 11

Adres: Selanik Cad. 52/4 Kızılay - Ankara

web: www.fisek.org.tr

e-posta: bilgi@fisek.org.tr